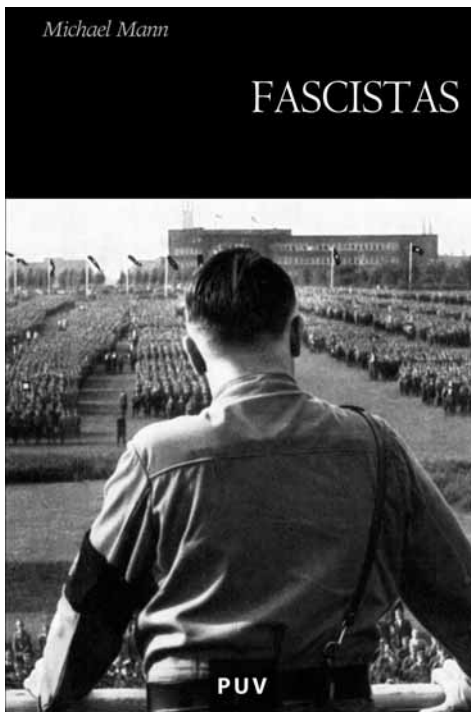

El costat obscur de la modernitat

La Universitat de València ens presenta una de les darreres aportacions més rigoroses i, per què no, també polèmiques, dedicades a l'estudi de la ideologia feixista. La nova perspectiva sociològica n'és un dels al·licients d'esta ambiciosa obra.

FASCISTAS
MICHAEL MANN
449 PÀGINES
PUV, VALÈNCIA, 2006

El prestigiós sociòleg Michael Mann s'endinsa amb este treball en el sempre espinós repte de tractar una de les ideologies que més maldecaps ha causat a investigadors i estudiosos de les ciències socials en els dos últims segles. Són molts els que han intentat explicar les causes que varen portar a l'ascens del feixisme en diverses parts del món durant el període d'entreguerres del segle xx. La historiografia, per força, és la disciplina que més interès i esforç ha dedicat a indagar en les entranyes d'una ideologia certament inquietant. Per això, que ara l'autor adopte una aproximació eminentment sociològica per explicar-ho, no deixa de tindre el seu atractiu, més enllà que el resultat final pugua deixar algunes ombres no aclarides del tot.

Amb este nou punt de vista, Mann intenta donar resposta als dubtes que plangen sobre la ideologia a partir d'una profunda anàlisi de què eren els feixistes,

quins eren els seus objectius i motivacions, i quina era la societat que pretenien construir una vegada obtingueren el poder. Després d'un diàleg amb les definicions elaborades pels principals especialistes, l'autor concentra la seua proposta en cinc aspectes cabdals. Els feixistes reclamen una nació orgànica i un Estat fort a partir dels quals poder construir una nova societat i un nou home [sic], que esdevinguen el punt final de la modernitat. Un model que siga capaç de transcendir el conflicte social i la lluita de classes i que farà ús de tots els elements disponibles al seu abast per a aconseguir-ho: com la *neteja* dels seus enemics, polítics i ètnics, i la pràctica d'una violència quotidiana, amb la posada en marxa d'organitzacions paramilitars que instauren un règim de terror.

El seu estudi abasta els sis països europeus on el feixisme va tindre una major presència i protagonisme: Itàlia, Alemanya, Àustria, Hongria, Romania i, en última instància, també Espanya. Les seues argumentacions insisteixen en el fet que el feixisme va ser essencialment un producte de la situació de crisi en diferents àmbits que es vivia a Europa després de la Primera Guerra Mundial, i una resposta d'alguns sectors socials als problemes generals

de la modernitat. Precisament, de la seua anàlisi se'n desprèn que el feixisme va desenvolupar una relació ambigua amb el capitalisme i la religió, fins i tot amb els grups benestants que havien portat les regnes de l'antic règim. En eixe sentit, dubta sobre la transcendència de plantejaments que, tradicionalment, han tingut un ample ressò, com la teoria de les classes o de les elits. Per contra, Mann considera que cal buscar l'èxit i consolidació del feixisme en la recerca d'ordre i de seguretat, així com en l'ús indiscriminat de la violència al marge de l'Estat.

És cert que algunes de les seues afirmacions poden ser discutibles, però no podem negar la voluntat de l'autor a identificar els trets d'esta ideologia i el comportament dels seus seguidors, com a mínim perquè no torne a reproduir-se. En això, Mann és moderadament optimista, tot i que detecta el ressorgiment d'alguns elements del feixisme en diverses zones tant d'Occident com del món islàmic. Casos aïllats, de moment, però que ens obliguen a estar alerta. I és que, com diu el mateix autor, el perill del feixisme sempre l'hem de prendre seriosament.

□ Àlvar Peris